

YKSINHUOLTAJIEN VANHEMMUUDEN TUKEMINEN
LAPSIARKKI-HANKKEEN AVULLA IMATRAN SEURAKUNNASSA

Suvi Solanto
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Opinnäytetyö, kevät 2018
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) -diakoni

TIIVISTELMÄ

Solanto, Suvi. Yksinhuoltajien vanhemmuuden tukeminen LapsiArkki-hankkeen avulla Imatran seurakunnassa. Kevät 2018, 47s. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, Sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää LapsiArkki-toiminnan toteutumisen onnistumista keväällä 2017 Imatran seurakunnassa, jossa toimintaa pilotoitiin yhdessä muutaman muun suomalaisen evankelisluterilaisen seurakunnan kanssa. LapsiArkki-hankkeen toiminta keskittyy yhden vanhemman perheiden kanssa tehtävään työhön, ja sen tavoitteena on tukea vanhempien arkea tarjoamalla lastenhoitoapua sekä vertaistukea.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tutkimusmenetelmänä oli avoin haastattelu ja yhteensä haastateltiin 10 henkilöä, joista 5 oli toiminnassa mukana olevia vanhempia ja 5 seurakunnan työntekijöitä, jotka työskentelivät LapsiArkin parissa. Haastattelut toteutettiin elokuussa 2017 Imatralla. Haastatteluaineisto analysoitiin teorialähtöisellä sisällönanalyysillä. Tarkoitetuksena oli saada materiaalia sekä osallistujien että järjestäjätaholta, jotta tuloksia voitiin vertailla keskenään niiden yhdenmielisyyden kartoittamiseksi.

Haastatteluissa kävi ilmi, että LapsiArkin toiminta koettiin tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Haastatteluiden perusteella kartoitettiin toiminnan menestystekijät, eli ne onnistumiseen johtaneet yksittäiset asiat, jotka saivat yksimielisesti kiitosta. Menestystekijöiksi havaittiin oikein kohdistettu tiedottaminen, osallisuus suunnitteluun, lapsilähtöisyys, toiminnan maksuttomuus sekä säännöllisyys.

Mallinnos menestystekijöistä on yksinkertainen työkalu, jota hyödyntämällä on helpompaa toteuttaa toimintaa ympäri Suomen vastaisuudessa. LapsiArkki-hanke itsessään on kaksivuotinen (2017–2018), mutta sen tavoite on jalkauttaa pysyvä toimintamalli suomalaisiin seurakuntiin. Tätä opinnäytetyötä voidaan hyödyntää erityisesti kehitettäessä seurakuntien diakoniseen perhetyöhön keskittyntä vertaistoimintaa.

Asiasanat: yhden vanhemman perheet, yksinhuoltajuus, diakoninen perhetyö, vertaistuki, LapsiArkki

ABSTRACT

Solanto, Suvi. Support given to singleparents' parenthood by LapsiArkki-project in Imatra church. 47 pages. Language: Finnish. Spring 2018.

Diaconia University of applied sciences. Degree programme in Social Services, Option in Diaconal Social work. Degree: Bachelor of Social Services

The aim of the study was to find out the success of LapsiArkki-project in Imatra church during the spring 2017. Imatra church was one of the first piloting churches among some other evangelic lutheran churches. LapsiArkki-project is focused on work supporting singular parent families, and it's main goal is to ease parents' everyday life by offering babysitting and peer support.

This thesis was made as a qualitative research. The material was collected by open interview from ten persons, out of which 5 were singleparents and 5 were either employees or volunteer workers within LapsiArkki-project. The interviews were made in August 2017. The material was then analysed by theory-oriented analysis. The purpose was to receive material from both parents and organizers, so that the results could be compared to see how in-line they were.

The results showed that LapsiArkki-project was experienced important and meaningful. From interview material was collected success factors, as those specific key factors which were given most praise for. Success factors were named as correctly focused advertising, early participating in planning, child oriented approach, free of charge participating and frequency of the action.

Simulation of success factors is a simple tool to utilize when spreading the activity of LapsiArkki around Finland. LapsiArkki-project is for two years (2017-2018), but the aim is to implement the activitymodel to all Finnish Lutheran churches. This thesis can be beneficial especially when developed familywork and peer support within churches.

Key words: single parenthood, diaconal family work, peer support, LapsiArkki-project,

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 YKSIHUOLTAJUUS SUOMESSA	8
2.1 Yksinhuoltajuus.....	8
2.2 Arjen haasteet	9
2.3 Yksinhuoltajavanhempien tukeminen	11
2.4 Yksinhuoltajavanhempien tukemisen tärkeät seuraukset	11
3 DIAKONINEN PERHETYÖ	13
3.1 Diakonia.....	13
3.2 Diakoninen perhetyö.....	14
3.3 LapsiArkki-hankkeen tausta ja tavoitteet	15
3.4 LapsiArkki Imatran seurakunnassa.....	17
4 TUTKIMUS LAPSIARKIN MENESTYSTEKIJÖISTÄ	19
4.1 Tutkimuksen tavoite.....	19
4.2 Tutkimusmenetelmänä teemahaastattelu	19
4.3 Tutkimusaineiston käsittely.....	20
4.4 Tutkimusaineiston luotettavuus	21
4.5 Toimintamallin hyödyntäminen ja skaalautuvuus.....	22
5 HAASTATTELUIDEN TULOKSET	24
5.1 Haastateltavien taustatiedot	24
5.2 Toiminnan markkinointi- ja suunnitteluvaihe	24
5.3 Toiminnan tärkeimmät kulmakivet	26
5.4 Mitä LapsiArkki mahdollistaa vanhemmille	28
5.5 Hengellisyyden rooli.....	29
5.6 Vanhempien kehitysideat.....	30
5.7 Työntekijöiden kehitysideat.....	32

6 MALLINNOS LAPSIARKIN MENESTYSTEKIJÖISTÄ.....	34
6.1 Onnistunut tiedottaminen.....	34
6.2 Osallistaminen suunnitteluun.....	35
6.3 Lapsilähtöisyys	36
6.4 Toiminnan maksuttomuus.....	36
6.5 Toiminnan säännöllisyys.....	37
7 ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET	39
LÄHTEET	41
LIITE 1: Haastattelurunko	44
LIITE 2 Suostumus aineiston luovuttamiseksi.....	46
LIITE 3: Tutkimuslupa Imatran seurakunnan kirkkoherralta.....	47

1 JOHDANTO

Perheiden monimuotoisuus on lisääntynyt vuosi vuodelta, ja yhden vanhemman perheiden osuus lapsiperheistä kasvaa. Vaikkakin kaikissa lapsiperheissä kamppaillaan samojen haasteiden parissa, niin riittämättömyys on vieläkin merkittävämpää, kun vanhempia on vain yksi. Nyky-yhteiskunta asettaa paineita työelämän, vapaa-ajan ja vanhemmuuden osa-alueille, joiden lisäksi tulisi kehittää ja kouluttaa itseään, tarjota monipuolisia virikkeitä lapsille sekä olla monessa toiminnossa mukana. Ajankäytöllisestikään tämä ei ole helppo yhtälö, ja onneksi siihen on havahduttu.

Nykyään peräänkuulutetaan toimintamuotoja ja hankkeita, joiden tarkoituksena on konkreettisesti tukea yksinhuoltajavanhemmuutta ja arjen sujumista. Toiminnan tulee olla lähtöisin kohderyhmän omista ja ääneen sanotuista tarpeista sekä aidosti voimaannuttaa yksin lapsistaan huolta pitäviä. Vanhemmuuden ja ennen kaikkea yksinhuoltajien jaksamisen tukeminen on juuri sitä ennaltaehkäisevää työtä, jonka vaikutuksia pystymme mittaamaan vasta viiveellä, mutta sitäkin merkittävämmiin pitkillä aikavälillä.

Yksi tämän hetkisistä, edellä mainittuihin tarpeisiin, kuten vanhemmuuden taakan keventämiseen, vastaavista hankkeista on Kirkkohallituksen LapsiArkki-hanke. LapsiArkki on toimintamalli, joka halutaan saada jalkautetuksi jatkuvaksi toiminnaksi ympäri Suomen evankelis-luterilaisia seurakuntia. LapsiArkki on kaikille avointa ja maksutonta matalan kynnyksen palvelua, jonka tarkoituksena on tarjota vanhemmille helpotusta ja vapaahetki arkeen. Seurakunnasta riippuen palvelu on joko lastenhoitoa, vertaistukea tai molempia yhdessä. (Lapsiarkki 2017.) Opinnäytetyön tavoitteena on saada selvitettyä ne menestystekijät, joiden ansiosta LapsiArkki on saatu lanseerattua Imatran seurakunnassa toimivaksi toimintamuodoksi sekä luontevaksi osaksi tukipalveluja yhden vanhemman perheille.

Työn tarkoituksena on kartoittaa teemahaastatteluiden avulla jo toteutetun pilotin onnistumista ja näin ollen saada konkreettisia kehitysajatuksia jatkoa varten. Tu-

lostien avulla toimintaa on mahdollista mallintaa ja skaalata useisiin toimipaikkoihin, jotta lapsiperheet kautta Suomen pääsevät hyötymään hankkeen tarjoamasta mahdollisuudesta.

Teemahaastatteluihin on huomioitu useita eri näkökulmia, ja sen vuoksi haastateltavien joukossa on toimintaan osallistuneiden vanhempien lisäksi myös työntekijöitä sekä vapaaehtoisia. Opinnäytetyön tarkoituksena on koota kevään kokemuksista yhteenveto, joka toimitetaan LapsiArkin projektipäällikölle Päivi Malmivaaralle, ja opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää tulevaisuudessa LapsiArkki-toimintaa kehitettäessä.

2 YKSINHUOLTAJUUS SUOMESSA

2.1 Yksinhuoltajuus

Kuten lakikin määrittää, lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti. Huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiensa välillä. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, 1§1.) Joskus vaihtoehtona siis on, että lapsella on yksi huoltaja, vielä nykyään useimmiten äiti, sillä vain 13,7 % yksinhuoltajaperheistä on isä-lapsi perheitä. Kaikista lapsiperheistä yhden vanhemman perheitä on 20,9 % (Suomen virallinen tilasto 2017.) Yksinhuoltajalla tarkoitetaan siis perhettä, jossa asuu yksi vanhempi sekä vähintään yksi alaikäinen, alle 18-vuotias lapsi. Yksinhuoltajien määrä sekä osuus perheistä on kasvanut 70-luvulta lähtien. Syyt yksinhuoltajuuteen ovat kuitenkin vuosien saatossa muuttuneet. Ennen yksinhuoltajuutta saattoi usein edeltää puolison kuolema ja vielä 70-luvulla yksinhuoltajista useampi kuin joka neljäs oli leski, mutta nykyään yksinhuoltajuus on seurausta avo- tai avioliiton päättymisestä tai päätöksestä hankkiutua tietoisesti raskaaksi yksin, sekä adoptiolapsen hankkiminen yksin. (Haataja 2009, 40–44.)

Nykyään myös perheiden monimuotoistuminen asettaa omat haasteensa, eikä yksinhuoltaja-perheiden rajaaminen ole niin yksinkertaista. On paljon yhteishuoltajuutta, jossa molemmat vanhemmat jaetusti jakavat lastenhoidosta vastuuta sekä kuluja. (Haataja 2009, 46–48.) Vaikka nykyisessä yhteiskunnassa yksinhuoltajuus on jo aika yleistä, silti se on jollain tapaa jopa vaiettu tai hävettykin asia. Päivi Ala-salmen kirjassaan *Loistava Yksinhuoltajuus* haastatellut yksinhuoltajat eivät kokeneet yksinhuoltajaksi ryhtymisen päätöstä syntyneen helposti, mutta kuitenkin se oli ollut lopulta ainoa vaihtoehto turvata lapsille hyvä kasvuympäristö ja turvallinen koti-ilmapiiiri. (Alasalmi 2009.)

2.2 Arjen haasteet

Vanhemmuus on jo itsessään hyvin haastavaa, mutta haastavuus voi entisestään korostua, kun huoltajia onkin vain yksi kahden sijasta. Päivi Alasalmi on kirjaansa varten kerännyt yksinhuoltajien omakohtaisia kokemuksia arjestaan. Niistä yleisimpinä ongelmina nousee useimmiten esille arjessa yksin selviytyminen ilman toisen aikuisen apua, kaikkien tärkeiden päätösten tekeminen itse, oman ajan puute, entisen puolison kanssa toimeen tuleminen sekä taloudelliset haasteet. (Alasalmi 2009.)

Kun lapset ja heidän tarpeensa ottavat kaiken ajan, on yhden vanhemman perheissä ymmärrettävästi hyvin vähän omaa aikaa aikuiselle. Alasalmen kirjaan kootuista kertomuksista korostui vahvasti riittämättömyys, mahdottomuus ehtiä joka paikkaan ja tunne siitä, että koskaan ei voi olla itsekseen. Useastakin tarinasta kuuluu suoranainen epätoivoinen kaipuu sille hetkelle, jolloin kukaan ei tarvitse mitään ja saattaa kuulla omia ajatuksiaan. Kuten eräs äiti kirjassa kuvaa osuvasti, niin omaa aikaa on vasta sitten, kun lapset ovat nukkumassa, pyykit pesty, tiskit tiskattu ja koti siivottu. Sitten on hetki aikaa istua sohvalla ja itkeä, koska muuta ei jaksa tehdä. (Alasalmi 2009, 59.) On myös fakta, että nyky maailmassa perheet ovat kovin yksinään jo lähtökohtaisesti, sillä isovanhemmat saattavat asua kaukana tai olla kiireisiä omissa elämissään. Ei ole laajennettua perhettä jakamassa vastuuta ja naapureitakaan harvoin tunnetaan. Tämä korostuu, kun kyseessä on yksinhuoltaja, jonka vetovastuu pysyy päivästä ja viikosta toiseen. Lisäksi kaupungistuminen on tuonut tullessaan senkin seikan, että turvallisia pihapiirejä ei juuri ole vaan lapset tulee kuljettaa kavereille sekä harrastuksiin. (Alasalmi 2009, 163–165.)

Vaikka ei voida yksioikaisesti luokitella kaikkia yksinhuoltajia vähävaraisiksi tai suoranaisesti köyhiksi, niin totuus on, että valtaosassa yhden vanhemman perheitä talousasiat nousevat huolenaiheeksi. Luonnollisesti on olemassa myös hyvin toimeentulevia, suorastaan varakkaita yksinhuoltajia mutta tilastoissa näyttyy myös se toinen puoli. Koska köyhyys kohdistuu helpommin yksinhuoltaja-äiteihin, niin myös heidän lapsensa kokevat köyhyyden negatiiviset vaikutukset. Mikko Niemelä on tutkimuksessaan tarkastellut yksinhuoltajien kulutusta. Kulutus

on kuitenkin nyky-yhteiskunnassa merkittävä arkielämän jäsentäjä ja ilman kulu-
tusta on vaikea tulla toimeen laisinkaan. Tutkimuksesta kävi selväksi, että yksin-
huoltajaperheissä ensisijainen kulutuksen kohde ovat elintarvikkeet ja välttämät-
tömät hyödykkeet. Yhdeksi suurimmaksi kulutuseräksi nousi asuminen ja sen
kustannukset. Omistusasunnoissa asui useammin kahden vanhemman perhe
kuin yhden vanhemman perhe. Vuokra-asuminen saatettiin nähdä myös stressi-
tekijäksi, koska samanlaista pysyvyyden ja turvallisuuden tunnetta ei koettu. Sen
sijaan päivähoitokuluihin meni vähemmän rahaa yksinhuoltajaperheissä, koska
päivähoitomaksut on porrastettu tulojen mukaan. Ehkä jopa yllättävää oli, että
sekä yhden vanhemman että kahden vanhemman perheissä kulutettiin lähes yh-
teä paljon harrastuksiin. Tämä selittyy sillä asialla, että lasten tarpeista halu-
taan usein tinkiä viimeiseksi. Kuitenkaan maksullisiin lastenhoitopalveluihin, päi-
vähoidon ulkopuolella, ei olla valmiita usein sijoittamaan. (Niemelä 2009, 116–
130.) Paitsi Niemelän tutkimustuloksista, niin samaa voi päätellä myös Alasalmen
haastatelluista yksinhuoltajien puheenvuoroista. Todetaan, että ei ole helppoa,
kun pitää luopua omista tarpeistaan aina lasten vuoksi. Penniä on pitänyt venyt-
tää ja tyhjiä pulloja kerätä, viikkorahaa ei ole lapsille maksettu ja kaikesta on jou-
tunut tinkimään. Usein vanhemmat kokivat rankaksi ainaisen kieltäytymisen las-
tensa pyynnöistä. (Alasalmi 2009.)

Suvi Krok käsittelee väitöskirjassaan Hyviä äitejä ja arjen pärjääjiä (2009) yksin-
huoltajaperheisiin liittyviä taloudellisia arjen haasteita. Vähävaraisuus on Suo-
messa lisääntynyt lapsiperheiden keskuudessa 1990- ja 2000-luvuilla johtuen
esimerkiksi ansiotulojen epätasa-arvoisesta jakautumisesta sekä perheille suun-
nattujen etujen pienentämisestä. Vähävaraiset vanhemmat kokevat ison osan
energiastaan kuluvan päivittäisestä pärjäämisestä huolehtimiseen. Vähävarai-
suuden vuoksi perheiden valinnanvapaus ja elämänpiiri herkästi kaventuvat olo-
suhteiden pakosta. Matkustaminen lomien aikaan tai ihan vain ystävien tai suku-
laisten luo voi olla rajoitettua vähäisten tulojen vuoksi, mikä eriarvoistaa perhei-
den lapsia. (Krok 2009, 118.) Lapsuuden ajan köyhyydellä on tutkittu olevan yh-
teys aikuisiän köyhyyteen ja puhutaan paljon periytyvästä köyhyydestä. Tähän
vaikuttavat myös lapsuudessa saatu esimerkki raha-asioiden hoitamisesta ja us-
komukset taloudelliseen pärjäämiseen. Perheen vähävaraisuudella on vaikutus
myös lapsen mahdollisuuksiin osallistua kulttuuritapahtumiin. (Krok 2009, 131.)

2.3 Yksinhuoltajavanhempien tukeminen

Hyvinvointi on asia, jota kaikki ihmiset tavoittelevat tavalla tai toisella. Joskus voi käydä niin, ettei hyvinvoinnin tavoittaminen arjessa onnistu ja tällöin ihminen tarvitsee apua ja tukea. Yksinhuoltajille tarjottavaa tukea toki on, mutta kun omat voimavarat ja aika ovat vähissä, niin harvoin jaksaa apua hakea.

Alasalmen kirjassa haastatellut yksinhuoltajat kokivat toisen yksinhuoltajan ymmärtävän heidän jaksamistaan koskevia seikkoja parhaiten. Heidän kokemuksensa mukaan tilannetta itse ulkopuolelta katsovat saattoivat joko liioitella kurjuutta tai vähätellä jaksamishaasteita. Haastatellut kokivat myös yhteisesti parhaiten arjessa auttavan lastenhoitoavun sekä taloudellisen auttamisen. Suurimpina voimavaroina itselle ja selviytymiskeinoina arjessa useat haastateltavat pitivät ystäviä ja läheisiä ihmisiä sekä luontoa ja liikkumista. (Alasalmi 2009.)

Tämän opinnäytteen tavoitteena on aidosti kuulla yksinhuoltajia, ja kartoittaa heidän tarpeitaan sekä toiveitaan, ilman ennakko-odotuksia tai olettamuksia. Ei ole kustannustehokasta tai järkevää järjestää tukitoimintaa, jolle ei löydy halukkaita kohderyhmästä. Projektipäällikkö Päivi Malmivaaran mukaan Lapsiarkki-hankkeessa ei olla keksimässä pyörää uudestaan. Kirkko on osaltaan tukenut yksinhuoltajia ja tarjonnut lastenhoitoa vuosikaudet. Malmivaara korostaa pointin olevan siinä, ettei toimita aina saman sapluunan mukaan, vaan vanhemmilta itseltään kysytään, että mitä he oikein tahtovat. (Haikala 2018.)

2.4 Yksinhuoltajavanhempien tukemisen tärkeät seuraukset

Luonnollisesti on ensisijaista saada yksinhuoltajien omat voimavarat esiin sekä tuotava arkeen niitä hyviä, energiaa antavia hetkiä ihan heidän kannaltaan. Asialla on myös toinen puoli, eli hyvinvoivia lapsia voi kasvaa vain jos heidän vanhemmillaan on voimavaroja ja he voivat itse hyvin. Tämä tarkoittaa, että huonosti voivat vanhemmat tuottavat maailmaan heikosti voivia lapsia, joista tulevaisuudessa tulee heikosti voivia aikuisia. Tästä syystä halusin perehtyä myös pitkäaikaisempiin tutkimuksiin, joissa on perehdytty syy-seuraussuhteeseen, että mitä

myöhemmin kuuluu yksinhuoltajaperheessä kasvaneille lapsille. Anu Sauvola Oulun yliopistosta on tehnyt väitöskirjan, jossa on laajasti seurattu yksinhuoltajaperheiden lapsia Pohjois-Suomessa sekä heidän aikuisiällään koettuja sairauksia, kuolleisuutta sekä rikollisuuteen taipuvaisuutta. Mukana aineistossa on vertailun vuoksi myös useita vanhempia, kansainvälisesti tehtyjä tutkimuksia samasta aiheesta. Tulokset kertovat selvästi, että yksinhuoltajien vanhemmuuden tukeminen on ensisijaisen tärkeää, mikäli halutaan estää heidän lastensa myöhemmässä elämässä koituvat vaikeudet ja ongelmien kasaantuminen. Työssään Sauvola myös avaa syitä, miksi yksinhuoltajien lapset kokevat haasteita myöhemmin elämässään. Tunne-elämän järkkäytyminen lapsuuden kehitysvaiheissa, isähahmon puuttuminen, taloudellinen stressi ja epävarmuus sekä eron jälkeinen vanhempien riitely ja toistensa syyttely ovat merkittäviä kehitykseen negatiivisesti aiheuttavia tekijöitä. (Sauvola 2001, 21–22.)

Jos tutkimukseen osallistunut oli kokenut vanhempiensa eron lapsena ja kasvanut yksinhuoltajaperheessä, niin esimerkiksi persoonallisuushäiriöiden esiintyminen aikuisena oli viisinkertainen verrattuna henkilöihin, jotka olivat kasvaneet kahden vanhemman perheissä. Samansuuntaisia lukuja saatiin myös masennuksen ja liiallisen alkoholin käytön suhteen. Myös fyysisiä kipuja, sairauksia ja hoitokertoja sairaalassa oli yksinhuoltajaperheissä kasvaneilla huomattavasti enemmän aikuisiällä. Tapaturmainen tai ennenaikainen kuolema näyttää myös tutkimusten mukaan osuvan useammin eroperheiden lapsille, jotka ovat varttuneet ilman toista vanhempaa. Sama linja toistuu kun puhutaan rikollisuudesta. Valitettavasti suurella osalla väkivalta- tai henkirikoksen tekijöistä on ollut yksinhuoltajavanhempi lapsuudenkodissaan. (Sauvola 2001, 22–28.) Tutkimuksien perusteella voi päätellä, että yksinhuoltajuuden tukeminen on tärkeää ja ennaltaehkäisevää työtä.

3 DIAKONINEN PERHETYÖ

3.1 Diakonia

Diakonia, joka sanana juontaa kreikankielestä ja tarkoittaa palvelemista, on kristilliseen rakkauteen perustuvaa auttamista, jonka lähtökohtana ovat Jeesuksen esimerkki ja hänen opetuksensa Raamatussa. Diakonian keskeisinä tehtävinä on etsiä, lievittää ja poistaa ihmisten hätää ja kärsimystä. Diakonian tavoitteena on parantaa ja eheyttää ihmistä yksilönä sekä yhteisössä ja auttaa selviytymään vaikeuksienkin keskellä parhaalla mahdollisella tavalla. (Kirkkohallitus 2017b.) Seurakuntien diakoniatyö toimii siis kristillisen uskon pohjalta. Parhaimmillaan diakoniatyötä toteutetaan yhteistyössä alueen asukkaiden ja eri toimijoiden kanssa. Diakoniatyötä tehdään edistääkseen lähimmäisenrakkautta, osallisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Diakoniatyö pyrkii olemaan aineellisen, henkisen ja hengellisen hädän ääripäässä ja tukemaan yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä. Yksittäistä ihmistä auttavaa diakoniatyötä voi olla lähimmäispalvelu, erilaiset kotikäynnit, vastaanottotyö, sielunhoito, taloudellinen avustaminen, tukiasunnon tarjoaminen, päihde- ja huumeongelmaisten tukeminen tai vankien ja vapautuvien tukeminen. Ryhmissä tapahtuvaa diakoniatyötä puolestaan ovat diakoniapiirit kuten vanhusten, vammaisten, mielenterveysongelmaisten, riippuvuuksista kärsivien tai muiden marginaaliryhmien tukikokoontumiset ja piirit, perheryhmät, kriisiryhmät, sururyhmät, retket sekä leirit. (Kirkkohallitus 2017b.)

Diakonian tarkoitus ei ole hoitaa vain yhteiskunnallisten epäkohtien seurausilmiöitä, vaan se pyrkii vaikuttamaan myös niiden syihin. Diakonia pyrkii edistämään oikeudenmukaisuutta ja luomakunnan eheyttä ja toimimaan ihmisarvoisen elämän edellytysten luomiseksi kaikille yhteiskunnan jäsenille. Diakonia ei auta pelkästään kotimaan kansalaisia vaan herättää myös kansainvälistä vastuuta. Kirkon ulkomaanavun ja lähetystyön puitteissa autetaan erityisesti köyhissä maissa olevia lähimmäisiämme ja edistetään tasa-arvoisuutta. (Kirkkohallitus 2017c.)

3.2 Diakoninen perhetyö

Ensimmäiseksi on todettava, että diakoniselle perhetyölle ei ole olemassa yhtä tarkkaa määritelmää tai työmuotoa, vaan se levittäytyy monipuolisesti eri toimijoille ja laaja-alaisesti useisiin eri työmuotoihin. Yleisesti ottaen perhetyön onnistumiselle on tärkeää perhelähtöisyys, osallisuus, dialogisuus ja asiakkaan kunnioittaminen (Järvinen ym. 2012, 13–15.) Muita diakonisen perhetyön periaatteisiin kuuluvia asioita ovat tasavertaisuus, kiireettömyys, realistisuus ja yhteistyö. Tasavertaisuuden periaate diakonisessa perhetyössä merkitsee tasa-arvoisuutta kaikkien perheen jäsenten välillä ja toisaalta seurakunnan työntekijän ja perheen välillä vallitsevaa tasavertaisuutta. (Rättyä 2009, 95.)

Kirkon piirissä perhetyöllä tarkoitetaan kaikkea seurakuntien työntekijöiden ja vapaaehtoisten toimintaa, jolla vahvistetaan monenlaisten perheiden ja niiden jäsenten hengellistä elämää, kasvua ihmisenä, jaksamista vaikeissa elämäntilanteissa sekä yhteyttä seurakuntaan. (Holländer ym. 2009, 7.) Perhetyön painotukset näyttäytyvät erilaisten toimintamuotojen kautta eri tavoin eri seurakunnissa. Kaikessa diakonisessa perhetyössä tulisi ihmiselle kuitenkin välittyä pääviesti, eli seurakunta ottaa todesta perheen hädän. Työ on usein hyvin pitkäjänteistä ja vaatii työntekijältä kokonaisvaltaista läsnäoloa perheenjäsenten kohtaamisessa. (Rättyä 2009, 95.) LapsiArkin toiminnassakin painotetaan perheisiin ja lapsiin luottamussuhteen luomista.

Diakoninen perhetyö asettuu lapsi-, nuoriso- ja perhediakonian työalan alle pyrkien tukemaan tarvitsevien lasten, nuorten ja perheiden tarpeita. Keskeisiin auttamismenetelmiin kuuluvat yksilötyö, ryhmätoiminta sekä erikseen kouluissa tehtävä työ. (Helin ym. 2010, 51.) Taloudellista auttamista ei ole mainittu erikseen, vaan se sisältyy edellisiin. Usein taloudellista apua selviteltäessä paljastuu monia muitakin selvitettäviä asioita perheen elämässä. Taloudellisen avun lisäksi tarjotaan usein sielunhoitoa, keskusteluavun muodossa. (Helin ym. 2010, 73.) Diakoninen perhetyö käsitetään joskus väärin auttamistyöksi kriisitilanteessa, vaikka kyseessä voi olla myös ennaltaehkäisevä toiminta.

Asiakastyön prosessi diakonisessa perhetyössä ei eroa muista asiakasryhmistä, vaan noudattaa samaa järjestystä. Ensin kartoitetaan asiakkaan yksilöllinen tilanne, pyritään löytämään sopivimmat avustustoimenpiteet ja seurataan asiakkaan tilanteen edistymistä sekä tuetaan hyvinvoinnin lisäämisessä. Perhetyössä huomioidaan jokainen perheenjäsen yksilöllisesti. (Helin ym. 2010, 57–64.)

Diakonisessa perhetyössä työntekijän tulee muistaa, että perheiden tarinat ja kokemukset ovat ainutlaatuisia. Työ kohdistuu jaksamisensa äärirajoilla oleviin perheisiin, ja on ensisijaista hienovaraisesti kuulla perheen tarpeet juuri kyseisellä hetkellä ilman oletuksia tai valmiita vastauksia. Tärkeitä viestejä diakonisessa perhetyössä on jokaisen perheenjäsenen merkitys ja kuulumuus perheeseensä; kaikille on merkittävä paikka siinä. Lisäksi hyväksytään kaikkien perheenjäsenten keskeneräisyys, ja se, että on oikeus olla uupunut tai voida huonosti. Diakoninen perhetyö pyrkii tukemaan perheitä kaikissa muutos- ja kriisikohdissa, mutta myös tavallisessa arjessa. Perhetyö voi olla luonteeltaan ennaltaehkäisevää, tukevaa tai korjaavaa työtä. (Holländer ym. 2009, 12–23.)

3.3 LapsiArkki-hankkeen tausta ja tavoitteet

LapsiArkki on Suomen evankelisluterilaisen kirkon seurakunnissa kehitettävä uudenlainen toimintamalli, jossa halutaan tukea yksinhuoltajien arkea ja ehkäistä ulkopuolisuuden tunteita. (Kirkkohallitus 2017a.) Toiminta täyttää diakonisen perhetyön määritelmät, joita on edellä käsitelty. Hankkeen yksinkertainen ajatus on tarjota yksinhuoltajille oma vapaahetki lastenhoidon avulla. LapsiArkki-hankkeen tavoite on tukea yksinhuoltajien jaksamista arjessa seurakuntien kautta vahvistamalla osallisuutta. Osallisuus on yleisesti käytetty termi, mutta tulee silti määritellä tässä yhteydessä. Yleensä osallisuus ymmärretään tunteena, joka syntyy kun ihminen on osallisena jossakin yhteisössä esimerkiksi opiskelun, työn tai vaikka vertaistukitoiminnan kautta. Yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena, sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä. Osallisuuden kokeminen ja sosiaaliset verkostot toimivat suojaavina tekijöinä erilaisia hyvinvointivajeita ja syrjäytymistä vastaan. (Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos 2017.)

Alun perin LapsiArkin idea syntyi keväällä 2016 järjestetyssä Kaupunkilaisten kirkko -verkkokeskustelussa. Osallistujat toivoivat nimenomaan lapsiperheiden tilanteen helpottamista ja apua arkeen lisäkäsien muodossa. (Malmivaara 2017.) Kaksivuotista (2017–2018) LapsiArkki-hanketta saatiin rahoittamaan Me-säätiö.

Me-säätiön perustajat Ilkka Paananen ja Mikko Kodisoja ovat molemmat sarjayrittäjiä, jotka ovat olleet mukana perustamassa muun muassa Supercell- ja Sumea-peliyrityksiä sekä rahoittamassa suomalaisia kasvuyrityksiä Lifeline Ventures -rahaston kautta. Me-säätiö haluaa tukea hankkeita, jotka täyttävät ison vaikuttavuuden, skaalattavuuden sekä selkeän tuloshakuisuuden ja mitattavuuden kriteerit. Me-säätiö yhdessä kirkon ja seurakuntien kanssa haluaa olla tuottamassa vaikuttavia syrjäytymisen ehkäisyn malleja ja kirkolla on tähän työhön paljon annettavaa. Kirkko, ja diakoniatyöntekijät, tunnistavat ihmisten elämän todelliset tarpeet ja näkevät arjen haasteet. Yhteistyökumppaneina hankkeessa ovat Väestöliitto ja Nuori Kirkko ry. (Kirkkohallitus 2017a.)

Hankkeen alkuvaiheessa Suomen evankelisluterilaisen kirkon seurakunnat ovat voineet hakeutua pilottiseurakunniksi. Uuden toimintamallin kehittämiseen lähti mukaan 25 seurakuntaa ympäri Suomen. Seurakunnissa kehitetään kahden vuoden aikana toimintamallia, joka tuo yksinhuoltajille vapaa-aikaa ja vertaistoimintaa ulkopuolisuuden tilalle. Tavoitteena on saavuttaa maanlaajuinen, pysyvä toimintamalli. (Malmivaara 2017)

Toiminta tuotetaan seurakuntien jo olemassa olevilla resursseilla, joka pitää sisällään henkilöstön ja tarvikkeet, jotta itse hankerahoituksen päätyttyä ei oltaisi tilanteessa, että jatkaminen on mahdotonta. Hankkeeseen sitoutetaan seurakuntien työntekijöitä ja yhdessä rakennetaan toimiva konsepti. Hanketta johtaa projektipäällikkö Päivi Malmivaara, jonka kanssa olen ollut sähköpostitse ja tapaamisilla yhteydessä opinnäytetyöhön liittyen. Osallistuin myös 8.2.2017 Alppilan kirkolla järjestettyyn infotilaisuuteen, jossa suunniteltiin toimintaa ja kartoitettiin toiveita. Paikalla olivat Kallion seurakunnan johtavat perhetyön papit, diakoniatyöntekijöitä, lastenohjaaja sekä muita asiasta kiinnostuneita. Päivi Malmivaara

kertoi hankkeen aloituksesta ja suunnitteilla olevista seuraavista askeleista. Paikalla olijoista muutamalla oli kokemusta joko omakohtaisesta yksinhuoltajuudesta tai oman vanhemman yksinhuoltajuudesta, joten keskustelu oli hyvin konkreettista ja ideoita käytännön toteutukseen ehdotettiin avoimesti. Paikalla oli myös järjestetty lastenhoito sekä ruokailumahdollisuus. Vaikka osallistujia ei saapunut runsain mitoin, niin alkustartti oli innostunut ja kuten Malmivaara toteaa, niin ei kannata lannistua heti, jos toiminta ei välittömästi tavoita kohderyhmää. Aina, kun uutta toimintaa käynnistetään, se kestää hetken. (Haikala 2018.)

LapsiArkki-hankkeessa keskeisin määrittävä tekijä on vanhemman oma kokemus yksinhuoltajuudesta. Toimintaan saa siis osallistua, vaikka perheessä näennäisesti olisi toinenkin aikuinen. Riittää siis kokemus siitä, että kantaa yksin päävastuun perheen lapsista. Perhetilanteita on moninaisia ja yksinäisyyden kokemus voi syntyä esimerkiksi puolison ulkomaankomennuksista tai päihde- tai mielen-terveysongelmista. (Malmivaara 2017.)

3.4 LapsiArkki Imatran seurakunnassa

LapsiArkki-hankkeen alkuperäinen tarkoitus oli saada toiminta aktiivisesti vauhtiin jo kevään 2017 aikana, mutta monista seikoista johtuen ja pilottiseurakuntien mukaan valikoitumisprosessin pitkittyessä aikataulu hieman venyi. Imatran seurakunnassa on pystytty toteuttamaan pidempi jatkumo toimintamallista, neljän kuukauden ajalta, ja tästä syystä tutkimuksen kohteeksi valikoitui Imatran seurakunta.

Imatran seurakunnan varhaiskasvatuksen työalajohtaja Pirjo Tiippana kertoo hankkeesta, että mukana on työntekijöitä monilta eri työaloilta: varhaiskasvatuksesta, varhaisnuorisotyöstä ja tarvittaessa nuorisotyönkin puolelta. (Haapala 2017.) Tiippana sanoo myös, että toiminta ei ole tarkoitettu vain imatralaisille. Hänen mukaansa myös lähikunnista voi olla yhteydessä. Tarkoituksena on, että LapsiArkki palvelisi nimenomaan pohjoisia lähikuntia. Tavoitteena onkin, että toiminnasta saataisiin kaksivuotisen hankkeen jälkeen pysyvä malli Imatralle ja se voisi tarvittaessa laajentua myös lähikuntiin. (Haapala 2017.)

Imatralla LapsiArkin lasten ohjelman sisältöön on kuulunut muun muassa leipomista, jumppaa, teema-askartelua sekä musisointia. Jokaista kertaa varten on laadittu ohjelma, jotta osallistuminen on lapsille mielekästä. Lapsille tarjotaan myös aina kunnollinen iltapala. LapsiArkki on järjestetty ensimmäisen kerran Imatralla 8.3.2017 seurakunnan tiloissa. Toimintaa on joka keskiviikko klo 17–19, ja paikalla on ollut keskimäärin kymmenkunta lasta. Määrä on kasvanut koko ajan tasaisesti. Yhteensä noin 15 perhettä on hyödyntänyt LapsiArkin palveluita, ja kaikki vanhemmat ovat toistaiseksi olleet äitejä. Seurakunnan työntekijöitä on ollut jokaisella kerralla paikalla vähintään kaksi, ja sen lisäksi vapaaehtoisia.

4 TUTKIMUS LAPSIARKIN MENESTYSTEKIJÖISTÄ

4.1 Tutkimuksen tavoite

Tutkimustehtävänä on selvittää LapsiArkki-hankkeen toteutumisen onnistumista kevätkaudella 2017 Imatran seurakunnassa. Teemahaastatteluilla haetaan tietoa ja kokemuksia siitä, kuinka toiminnan koetaan sujuneen niin lasten vanhempien, työntekijöiden kuin vapaaehtoistenkin mielestä. Onnistumiseen johtaneet kokemukset kerätään menestystekijöiksi, joista kootaan malli käytettäväksi toiminnan laajentamiseksi. Tutkimuksessa selvitetään yksinhuoltajien jaksamista arjessa sekä kuinka hyvin LapsiArkki tukee juuri siinä. Tutkimuksen pääkysymyksiä ovat:

- Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet LapsiArkin onnistumiseen/epäonnistumiseen?
- Mikä vaikutus LapsiArkilla on ollut osallistuneiden vanhempien elämään?
- Mitkä ovat tärkeimmät kehitysideat?

4.2 Tutkimusmenetelmänä teemahaastattelu

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmä, jossa pyritään ymmärtämään tutkittavan kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa yritetään käsittää tutkittavaa asiaa ja selvitetään sen merkitystä sekä syvempää käsitystä. (Hirsjärvi ym. 2007.) Tekemissäni teemahaastatteluissa tämä tarkoittaa yksinhuoltajien jaksamista ja sen tukemista käsittelevien teemojen pohdintaa laaja-alaisesti ja haastateltavan omista lähtökohdista keskustellen. Laadullinen tutkimusmenetelmä perehtyy haastateltavien omiin ajatuksiin ja tunteisiin, joita aiheesta herää.

Laadullisena tutkimuksena toteutetut yksilöhaastattelut toteutettiin Imatran seurakunnan tiloissa elokuussa 2017. Kevätkauden viimeinen LapsiArkki järjestettiin kesäkuun lopussa, joten lomakauden vuoksi ajankohta haastatteluille määrittyi

helposti. Haastatteluilla pyrittiin ennen kaikkea kartoittamaan kevätkauden LapsiArkkien onnistumista niin järjestelyiden, sisällön, työntekijöiden mahdollisen kuormittavuuden kuin muidenkin toimintaan vaikuttaneiden seikkojen osalta.

Haastatteluteemat suunnittelin ja pohdin etukäteen huolella mindmapia hyödyntäen, jonka jälkeen laadin haastattelurungon (LIITE 1). Haastattelurunko sisältää teemoittain kysymysluettelon, jonka avulla rakensin varsinaisen haastattelutilanteen. Haastattelujen edetessä pystyin myös joustavasti johdattelemaan haastattelua tai jättämään väliin jonkin kysymyksen, jos olin jo siihen aiemmin saanut riittävän kattavan vastauksen. Haastattelurunko auttaa myös tehokkaaseen ajankäyttöön haastatteluista toteutettaessa. (Hirsjärvi & Hurme 2007, 60.)

4.3 Tutkimusaineiston käsittely

Olimme etukäteen sopineet Pirjo Tiippanan kanssa haastattelupäivistä ja halukkaita yhden vanhemman perheitä ilmaantui seitsemän kappaletta, joista yksi peruuntui viime hetkellä sairastapauksen vuoksi ja yksi oli tarkoitus toteuttaa puhelimitse jälkikäteen. Sain kuitenkin riittävästi materiaalia jo viidestä vanhemman haastattelusta, joiden yhteiskesto nauhurilla nauhoitettuna oli 111 minuuttia. Haastateltavien kanssa oli aikataulutettu vuorot niin, että jokaiselle oli varattu puoli tuntia aikaa. Keskimäärin vanhempien haastatteluiden kesto oli 22,2 minuuttia, lyhimmän kestäessä 14 ja pisimmän 28 minuuttia. Vanhempien sekä työntekijöiden teemahaastattelut nauhoitettiin ja niistä kertyi haastattelumateriaalia yhteensä lähes 218 minuuttia.

Haastattelut litteroitiin ja niistä saatu materiaali koottiin teemoittain. Litteroinnin tarkoituksena on kirjoittaa puhtaaksi saatu haastatteluaineisto (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 210). Toteutin litteroinnin teemojen mukaan, eli kuunneltuani kaiken aineiston kolmeen kertaan, merkitsin teemojen mainitsemisajankohdat ja kirjoitin nämä kohdat sanasta sanaan. Litterointi oli aikaa vievää, ja siihen kului useampia päiviä.

Käytin sisällönanalyysiä, joka on perusanalyysimenetelmä ja soveltuu laadullisiin tutkimuksiin. Sisällönanalyysi perustuu saatujen aineistojen analyysiin väljässä teoriakehyksessä. Keskityin löytämään aineistosta opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin vastaavaa materiaalia ja annoin teemoille omat värikoodinsa (Tuomi & Sarajärvi 2012, 91–92.) Sisällönanalyysi perustuu toki osin myös tulkintoihin, mutta se on luotettava tapa kartoittaa merkityksiä, ryhmitellä sisältöä teemoittain ja saada vastauksia tutkimuksen tärkeimpiin kysymyksiin.

4.4 Tutkimusaineiston luotettavuus

Haastattelut toteutettiin Imatran seurakunnan pappilan yläkerrassa sijaitsevassa tilassa, joka mahdollisti yksityisyyden ja rauhallisen haastattelumahdollisuuden, lasten ollessa samanaikaisesti alakerrassa hoitajiensa kanssa. Vain yhdessä haastattelutilanteessa lapsi oli mukana vanhemman kanssa. Haastateltavat allekirjoittivat suostumuksensa haastattelutulosten anonyymiin hyödyntämiseen opinnäytetarkoituksessa. (LIITE 2) Haastateltaville vanhemmille kerroin aina ennen haastattelua itsestäni, tutkimuksen aiheesta ja sen tavoitteista sekä tulosten raportoinnista.

Seurakunnan työntekijöitä haastattelin seuraavana päivänä, ja heidän haastatelluitaan varten olin jo aiemmin kesällä hakenut tutkimuslupaa Imatran seurakunnan kirkkoherralta Arto Marttiselta. (LIITE 3) Seurakunnan työntekijöistä haastateltavina olivat lastenohjaaja, työalajohtaja, nuorisotyöntekijä sekä kaksi vapaaehtoista, jotka olivat olleet aktiivisesti LapsiArkin toiminnassa mukana. Työntekijöiden kanssa käytin samaa teemarunkoa, pienin muutoksin ja lisäyksin.

Kaikki haastateltavat, eli yhteensä kymmenen henkilöä, olivat mukana tutkimuksessa täysin vapaaehtoisesti. Heille tärkein motivaatiotekijä oli antaa rehellistä palautetta LapsiArkin toiminnasta, kertoa omakohtaisia kokemuksia ja kehittää itselle tärkeää toimintamuotoa, jotta se voisi jatkua samanlaisena tai vieläkin parempana vielä pitkään. Kaikki haastateltavat ovat olleet yksilötilanteissa, eivätkä näin ollen ole voineet tukeutua toisten vastaajien mielipiteisiin. Haastattelukysy-

mysten asettelu on ollut avointa, eikä ole johdatellut vastauksia mihinkään suuntaan. Vastaukset on käyty huolellisesti ja analyttisesti läpi litteroiden, jotta tulokset ovat varmasti luotettavia.

4.5 Toimintamallin hyödyntäminen ja skaalautuvuus

Pyörää ei pidä keksiä uudelleen, vaan kaikessa toiminnassa on kannattavampaa keskittyä toistamaan hyväksi havaittuja käytäntöjä sekä rakenteita. Tähän perustuu toimintamallien hyödyntäminen. Toimintamallit koostuvat ohjeista, jotka kohdistuvat määrättyyn tilanteeseen, asiaan tai teemaan. Toimintamallia ei suositella luotavaksi kautta prosessin, vaan siinä tulisi korostua ne tärkeimmät tekijät, niin sanotut kriittiset tekijät, kuten Ala-Mutka moneen otteeseen kirjassaan korostaa. Toimintamallit kuvaavat toimijan tavan tehdä asioita, sekä niiden ohjauksen. Ohjaavilla säännöillä yksinkertaistetaan toimintaa ja luodaan ikään kuin manuaali toimintaa säätämään. (Ala-Mutka 2008, 180–186.) Toimintamalleja ohjaavat toimintasäännöt, jotka liittyvät ihan käytännön toimintaan ja ovat helppoja sisäistää. Sääntö on konkreettinen päätöksenteon ja yksiselitteisen toiminnan periaate. Sääntöjä voidaan rakentaa eri asioille, kuten henkilöstölle tai tavoille toimia. Käytännön tekemisen säännöt luovat parhaimmillaan toimitahon yhdenmukaista ja johdonmukaista toimintakulttuuria. Toimintakulttuuri on juuri se strateginen asia, jolla kestäväää ja ylivoimaista menestystä luodaan. (Ala-Mutka 2008, 186–188.)

Skaalautuvuus on yleensä eniten tietoliikenteessä ja ohjelmistotekniikassa käytetty termi, joka tarkoittaa laajennettavuutta, mahdollisuutta kasvattaa teknistä ympäristöä ilman toiminnan häiriintymistä. Termi skaalautuvuus on kuitenkin liisääntynyt muidenkin toimialojen kasvamista kuvattaessa. Skaalaamalla toimintaa sen volyymia voidaan kasvattaa hyödyntämällä monistamisen periaatetta. (Pänkäläinen 2017.) Hyviä esimerkkejä skaalautuvuudesta tarjoavat esimerkiksi Airbnb:n ja Überin kaltaiset palvelut, jotka ovat onnistuneesti levittäytyneet ympäri maailman saman toimintamallin mukaisesti. LapsiArkin toimintaa ei ole, ainakaan toistaiseksi, tarkoitus laajentaa Suomen maarajojen ulkopuolelle, mutta ska-

lautuvuus soveltuu malliksi silti hyvin. Mikäli toimivat periaatteet voidaan määritellä ja toiminnalle rajata sujuvuuden takaava resepti, niin toimintamallia on kohtuullisen helppo monistaa lukuisten seurakuntien käyttöön ympäri Suomen.

4.6 Mallinnos menestystekijöistä

Mallintamisesta puhuttaessa tahdon viitata vuonna 2013 Aalto yliopistossa tehtyyn opinnäytetyöhön. Se käsittelee palvelumuotoilua julkisen sektorin uudistamisessa, ja ennen kaikkea sosiaali- ja terveysalojen muutoksessa. Konkreettisenä käytännön tuloksena on syntynyt palvelumuotoilun työkalupakki, joka on sovellettavissa kaikille toimialoille. Sivistystoimen käyttöön suunnitellun palvelumuotoilun työkalupakin on koonnut maisteriopiskelija Jarkko Kurronen Aalto yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun Muotoilun laitokselta.

Kurrosen työssä esitellään myös mallintaminen ja sen tuloksena syntyvä mallinnos, joka esitetään karttana, jota tarvitaan onnistuneen toiminnan käynnistämisessä. Työkalupakki tarjoaa tavan luoda mallinnos, jossa ensin visuaalisesti hahmotetaan asiakkaan palvelupolku ja hänen roolinsa asiakkaana. LapsiArkin tapauksessa polun alkupäässä on oikeiden asiakkaiden tavoittaminen sekä heidän mukaan ottaminen suunnitteluun. Polun loppupäässä on onnistunut asiakaskokemus, eli voimaantunut vanhempi.

Mallinnosta luotaessa on tärkeää testata toimintaa paikallisesti, jotta muutoksia voidaan ketterästi vielä toteuttaa. Jokaisen kokeilun jälkeen tulisi diagnosoida onnistuminen, tai mahdollinen epäonnistuminen, jonka jälkeen kokeilu tehdään uudestaan hieman muutettuna. Prosessia toistamalla saavutetaan ideaalinen prototyyppi, jonka tärkeimmät osat kootaan mallinnokseksi, jota puolestaan voidaan levittää laajemmaltikin, nyt kun se on todettu toimivaksi tavaksi. (Kurronen 2013.) Mallinnos on luova ja tehokas tapa kartoittaa LapsiArkin menestystekijät.

5 HAASTATTELUIDEN TULOKSET

5.1 Haastateltavien taustatiedot

Haastateltavien vanhempien osalta selvitettiin taustatiedot, eli heidän ikänsä, lasten lukumäärä sekä sen hetkinen statuksensa. Statuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, onko vanhempi työelämässä, vanhempainvapaalla, opiskelija, sairaslomalla vai jotain muuta, joka määrittää ajankäyttöä. Anonyymiuden säilymiseksi haastateltujen elämäntilanteita ei luetella erikseen. Taustatietojen osalta voidaan yhteenvetona todeta, että haastateltavien ikähaarukka vaihteli 28–37 vuoden välillä, heillä oli 1–3 lasta iältään 1–11-vuotiaita, ja kaikilla oli omalla tavallaan kuormittava elämänvaihe. Haastatelluista useammalla oli puoliso kuollut ja loppuilla perheillä isä ei ollut mukana lasten arjessa. Taloustilanteiden tiukkuus oli yleistä, sillä valtaosa vanhemmista ei ollut aktiivisesti mukana työelämässä. Yhteistä oli myös se, että yksikään perheistä ei käyttänyt edes harvakseltaan maksullisia lastenhoitopalveluita.

Seurakunnan työntekijöitä ja vapaaehtoisia haastateltaessa pyysin myös kertomaan taustatiedot, mutta koska vastaajien iällä tai sukupuolella ei tässä yhteydessä ole merkitystä aineistoja analysoitaessa, olen tarkoituksella jättänyt ne listaamatta opinnäytetyöhön.

5.2 Toiminnan markkinointi- ja suunnitteluvaihe

Ensimmäiseksi tahdoin selvittää, mistä haastatellut vanhemmat olivat ensimmäisen kerran kuulleet LapsiArkin toiminnan käynnistämisestä ja miten helpoksi he olivat kokeneet yhteydenottamisen. Tarkoituksena oli saada tietää, kuinka moni oli ollut alusta alkaen aktiivisesti mukana suunnittelemassa ja kehittämässä toimintaa. Vastauksista kävi ilmi, että tieto uudenlaisen toiminnan aloittamisesta oli levinnyt useiden kanavien kautta. Kaksi vanhemmista oli lukenut paikallislehdessä LapsiArkista kertovan artikkelin, yksi oli huomannut seurakunnan Face-

book-sivustolta, toinen sosiaalisen median leskiäitien vertaistukiryhmästä ja kolmas oli kuullut lastensa perhepäivähoitajalta. Tuloksien perusteella voi päätellä monipuolisen tiedottamisen ja harkittujen yhteistyötahojen hyödyntämisen olevan arvokasta, jotta mahdollisimman moni kohderyhmään kuuluva tavoitetaan. Yhtä haastateltavaa lukuun ottamatta kaikki kokivat yhteydenottamisen vaivattomaksi ja helpoksi. He kokivat saaneensa ystävällisen ja pikaisen vastauksen sekä kokivat olleensa tervetulleita toimintaan ja suunnitteluun mukaan. Yksi äideistä oli alkuvaiheessa pohtinut, että kehtaako ottaa yhteyttä, koska ei kuulu kirkkoon eikä ole ollut aiemmin missään seurakunnan toiminnassa mukana. LapsiArkkiin osallistuminen ei kuitenkaan missään nimessä edellytä kirkon jäsenyyttä vaan on kaikille avointa.

Suunnittelutapaamiseen, joka pidettiin ennen toiminnan varsinaista aloittamista, oli osallistunut haastatteluista neljä viidestä vanhemmasta. Haastatteluista tuli ilmi, että osallisuus heti suunnitteluvaiheessa auttoi sitoutumaan ja tuntemaan, että nyt oli kyseessä itseä varten toteutettava toimintamuoto. Moni äiti painotti, että tunsivat olevansa arvokas, kun juuri heidän mielipiteitään kysyttiin toimintaa suunniteltaessa. Tämä tukee vahvasti jo aiemmin diakonisen perhetyön kuvauksessa ollutta painotusta, jossa korostettiin ottamaan perheen tilanne ja mahdollinen hätä vakavasti. (Rättyä 2009, 95.)

Tuli ihan sellanen fiilis, että tässäähän tehhää jotain juttua just miulle.

Suunnitteluvaiheessa kartoitettiin vanhempien odotuksia toiminnasta, toiveita sisällöstä sekä käytännön asioista, kuten ajankohdasta ja kestosta. Tärkeimpiä kantavia teemoja olivat kaikkien mielestä juuri se oma aika ja toiminnan säännöllisyys. Jo suunnitteluvaiheessa oli korostunut se, että varsinaiselle vertaistukitoiminnalle ei ollut tarvetta vaan lähinnä turvalliselle lastenhoidolle. Sama asia tuli monesti esille myös haastatteluissa. Haastatteluissa tahdottiin selvittää myös mahdolliset toiveet yhteisille keskusteluille, vieraileville luennoitsijoille tai muuten yhteiselle tekemiselle, mutta niitä ei koettu tärkeiksi. Vanhemmat kertoivat saavansa vertaistukea ja keskusteluapua muualta, eivätkä kokeneet edes jaksavansa aina jutella muiden kanssa.

Pääkopalle on kyllä ihan parhainta, että vaan pääsee metttään ihan yksin.

5.3 Toiminnan tärkeimmät kulmakivet

LapsiArkin toimintaan keväällä 2017 osallistuneilta vanhemmilta tahdottiin selvittää, kuinka säännöllisesti he olivat käyttäneet lastenhoitomahdollisuutta ja mitkä muut tekijät olivat olleet heille alkuvaiheessa tärkeimpiä. Haastatteluiden perusteella yksi merkittävimmistä tekijöistä oli säännöllinen ja ennakoitava toiminta. Kuten eräs haastateltava totesi, niin kaikista tärkeintä oli heti tietää, mikä viikonpäivä LapsiArkki tulisi olemaan, jotta hän pystyi varaamaan ajan harrastukselleen, jota muuten ei olisi pystynyt toteuttamaan. Samaa asiaa korostivat kaikki muutkin haastateltavat. Yksi äiti kertoi sopivansa aina viikon etukäteen tapaamisen jonkun ystävänsä kanssa, koska lasten läsnä ollessa keskusteleminen oli mahdotonta. Säännöllisyys tuo turvaa ja luo monille rutiinin, jota osaa odottaa niin lapset kuin vanhemmatkin.

On niin ihana kun tietää, että joka viikko pääsee ja jo aamulla on parempi olo. Tekee ihmeitä koko viikoksi.

Useimmat haastatelluista olivatkin markkinoineet LapsiArkki-päivän lapsilleen nimenomaan heitä varten olevana kerhona, ei niinkään lastenhoitona. Tämä oli monessa kodissa auttanut lapsia suhtautumaan asiaan iloisena, heille järjestettynä harrastuksena, jonne lähdettiin mielellään.

Äiti löysi teille tosi kivan kerhon.

Sanon aina lapsille, että tänään ei olekaan karkkipäivä vaan arkkipäivä.

Luonnollisesti vanhemmille tärkeintä olikin juuri se, että lapset osallistuivat toimintaan mielellään ja heidän oli helppo jäädä hoitajien kanssa ilman vanhempiaan. Haastateltavat korostivat alkusopeutumisessa auttaneen, kun vastassa oli-

vat tutut hoitajat, jotka eivät vaihtuneet tiuhaan, ja hyvin lämmin sekä vastaanottava ilmapiiri. Samoin moni koki hienoksi, että paikalla oli aina ollut useampia aikuisia, eikä ollut tullut tunnetta etteivät käsiparit riittäisi lapsista huolehtimiseen.

Ei kyllä koskaan tullut tunnetta etteikö lapsistani pidettäisi huolta.

Työntekijät kertoivat haastatteluissa, että heille oli tärkein hetki, kun lapset tulevat LapsiArkkiin. Ensikohtaamisella ja tervetulleeksi olonsa tuntemisella on iso merkitys viihtyvyyteen. Luonnollisesti ensimmäisillä kerroilla oli vähän vaikeampaa ja muutama lapsista kaipasi vanhempiaan, mutta rauhoittui usein jo muutamassa minuutissa.

Alkuunhan oli aika paljon sitä itkuu ja läheisyydenkaipuuta. Siinä piti sitten vain sylitellä tarpeeksi.

Ainoastaan yhdellä haastatelluista äideistä oli ollut haastavaa jättää lastaan, koska lapsi oli kovasti äidissään kiinni. Tälläkin äidillä oli kuitenkin tarkoituksena sinnikkäästi jatkaa totutteluprosessia ja päästä pian itsekseen ottamaan vapaata aikaa ilman lasta. Kaikille muillekin vanhemmille oli toimintaan osallistumisen edellytyksenä, että lapset viihtyvät ja tulevat innoissaan. Moni vanhempi oli valmis lopettamaan osallistumisensa, jos lapset eivät jostain syystä enää tahtoisi-kaan tulla.

En tulis jos eivät haluaisi. Ikinä en pakota.

Säännöllisen toiminnan ja lasten viihtymisen ohella kolmanneksi tärkeimmäksi kulmakiveksi osoittautui maksuttomuus. Kaikki haastatellut arvostivat maksuttomuutta ja vastasivat sen olevan heille tärkeää tai tosi tärkeää. Maksuttomuus laskee kynnystä osallistua ja antaa mahdollisuuden kaikille, joilla on aito tarve. Eräs haastatelluista äideistä sanoi olevansa valmis pieneen kertamaksuunkin, mutta painotti kuitenkin, että parempi olisi pitää LapsiArkki aina ilmaisena palveluna. Myös työalajohtaja Pirjo Tiippana korosti, että juuri maksuttomuudella annetaan kaikille mahdollisuus osallistua.

5.4 Mitä LapsiArkki mahdollistaa vanhemmille

Pyysin haastateltavia kertomaan, mitä kaikkea he olivat kuluneilla kerroilla tehneet omalla ajallaan ja olivatko jotkin asioista sellaisia, joita ei olisi tullut tehtyä ilman LapsiArkin mahdollisuutta.

Kaksi kolmesta haastatelluista vanhemmista hyödynsi lapsivapaat pari tuntia oman kunnon ylläpitämiseen sekä liikkumiseen. Liikunnanmuotoja olivat muiden muassa uiminen, saliharjoittelu, jumppa, juoksulenkkeily ja metsässä vaeltaminen. Moni kertoi, että liikunta jäisi kokonaan ilman LapsiArkin suomaa mahdollisuutta. Liikunnan kerrottiin olevan todella tärkeää oman vireyden ja jaksamisen ylläpitämisessä.

Liikunnan harrastaminen lasten kanssa on vaikeaa, ja ilman LapsiArkkiä ei tulisi mentyä mihinkään.

Toiseksi eniten vanhemmat käyttivät aikaa tapaamalla kavereita. He kertoivat ehtivänsä kahden tunnin aikana syömään tai kahville ihan aikuisseurassa, joka oli toivottua vaihtelua jatkuvaan lapsen kanssa seurusteluun. Moni kertoi ystävyys-suhteiden hiipuneen viime vuosina, kun ei kerta kaikkiaan ollut mahdollisuutta tavata ketään rauhassa. Eräs äiti kertoi, että hänen ystäväpiirissään muilla ei ole lapsia ja he eivät ymmärrä elämäntilanteen kuormittavuutta. Hän kertoi nauttivansa suuresti, kun pystyi yhdistämään samalla liikunnan ja henkisen hyvinvoinnin, koska sopi aina parin tunnin kävelylenkin ystävänsä kanssa. He sopivat tapaamisen seurakunnan pihalle ja pääsivät näin ollen heti suoraan lenkkireitilleen.

Omaa aikaa käytettiin myös kotitöihin, sillä muutama äideistä asui niin lähellä, että ennätti hyvin kotiinsa käymään. He kertoivat, että ennätti hyvin järjestää muutamien vaatehyllyn tai lajitella parittomat sukat pyykkikorista. Sai mielenrauhaa, kun kaikki kotityöt eivät jääneet odottamaan iltaa. Kotona saattoi myös vain katsoa pari jaksoa suosikkisarjaansa Netflixistä tai lukea kirjaa hiljaisuudessa. Myös opiskeluun käytettiin aikaa, ja yksi äiti hyödynsi tunnit kiireisen tilanteen vuoksi työasioihin. Joskus ennätti myös ottaa pienet päiväunet, hyvällä omalla tunnolla.

Se on rankkaa olla yksin lasten kanssa. Se väsymys on niin rankkaa. On vaan täysin rätti.

Se olis ihana kun joku kerta vaan makais sohvalla eikä tekis yhtään mitään.

5.5 Hengellisyiden rooli

Koska LapsiArkki on seurakunnan järjestämää toimintaa, niin kysymystä hengellisyiden roolista ei voi sivuuttaa. Koska LapsiArkki on kaikille avointa, niin tahdoin selvittää vanhempien toiveet tai ajatukset hengellisyiden roolista ja näkyvyydestä LapsiArkin sisällöissä. Haastateltavien joukossa oli vähemmistö aiemmin seurakunnan toimintaan osallistuneita. Moni heistä ei ollut ollut missään seurakunnan toiminnoissa koskaan ja yksi ei kuulunut kirkkoon. Kaikki tiedostivat kyseessä olevan seurakunnan tiloissa ja arvomaailmassa tapahtuvan toiminnan, eikä heitä haitannut seinillä näkyvät symbolit, kuten ristit, enkelit tai Jeesuksen kuva. Toiminnan sisällön ei kuitenkaan toivottu pääsääntöisesti olevan hengellistä. Ruokarukous oli monen mielestä vielä ok, mutta hartautta ei kaivattu.

Itelle ois kyllä tullut sellainen...ööö ei voi mennä, jos olis liian seurakuntakeskeistä ja uskonnollista.

Toisaalta useampi äiti suhtautui avoimesti hengelliseen opetukseenkin, vaikka kotona ei olisi uskonasioista puhuttukaan.

Mie en ole uskonnollinen enkä ole raamattu kädessä kotona, mutta täällä saa puhua ja olla sitä.

Oli hyvä huomata, että samaa linjaa kannattivat enimmäkseen myös itse seurakunnan työntekijät. Heille ei vaikuttanut olevan itseisarvo käsitellä lasten kanssa uskonnollisia asioita tai laulaa virsiä.

Seurakuntatyön ytimessä ollaan, kun ei tarvitse olla raamattu kädessä julistamassa ja tehdään juuri sitä tärkeintä ydintoimintaa. Ollaan konkreettisen tekemisen äärellä.

Vain yksi työntekijöistä kaipasi hieman enemmän hengellisyyden näkymistä, ja siihen olisi hänen mielestään riittänyt vaikka tietty laulu, joka olisi tullut lapsille tutuksi.

5.6 Vanhempien kehitysideat

Haastatteluiden perusteella tuli hyvin selväksi, että LapsiArkissa käy kiitollisia, arvostavia, sitoutuneita ja tyytyväisiä osallistujia. Jokaisen äidin useaan otteeseen esille tullut kiitollisuus korostui, ja he halusivat jokainen painottaa, että kyseessä on erityisen tärkeä toiminta heidän perheelleen. Spekuloitaessa LapsiArkin loppumista, kaikki vanhemmat suhtautuivat ajatukseen ikävänä ja sellaisena, joka veisi heiltä pois jotain jaksamisen kannalta tärkeää.

Jos mie pistän itteni liian koville, niin ne omat lapset alkaa ärsyttää.

Jos on itse onneton, niin ne lapsetkin on ihan onnettomia.

Vaikka kävi ilmeiseksi, että LapsiArkki toimi oikein hyvin, niin tahdoin silti selvittää jokaisen haastateltavan kanssa, olisiko heillä kehitysideoita toimintaa ajatellen. Tehtävä ei suinkaan ollut helppo, vaan ideoita joutui todella kysymään useampaan otteeseen. Yhteenvetona vanhempien yleisimmistä kehitysehdotuksista on koottu seuraava taulukko.

KUVA 2. Vanhempien yleisimmät kehitysehdotukset LapsiArkki-toiminnalle

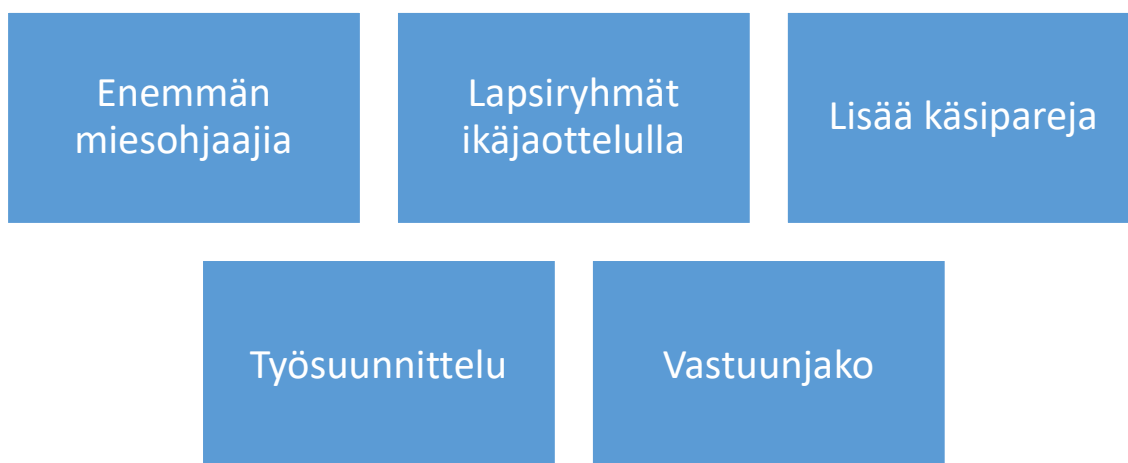
Vanhempien toiveissa ja kehitysehdotuksissa korostui ohjaajien merkitys. Heille oli kaikille tärkeää, että ohjaajat, niin seurakunnan omat kuin vapaaehtoisetkin, vaikuttavat nauttivansa työstään ja osoittavat sen niin lapsille kuin vanhemmille. Ohjaajien pysyvyys ja vapaaehtoisten sitoutuminen tuli esille useamman kerran. Varsinkin pienille lapsille on tärkeää, että heillä on sama hoitaja, eivätkä kasvot ole erit jokaisella hoitokerralla. Koska haastateltavat olivat tässä otoksessa kaikki äitejä, ja perheissä ei ole isää, ainakaan arjessa läsnä, niin isähahmon merkitys korostui. Neljä äitiä toivoi miesohjaajia, jotka voisivat huomioida varsinkin poikailasten toiveet pelaamiseen ja välillä vähän rajumpaankin painimiseen sekä liikunnallisiin aktiviteetteihin. Esitettiin myös toiveita jakaa toimintaa pienille ja isomille lapsille erikseen.

LapsiArkin ajankohtaan ja keston oltiin yleisesti tyytyväisiä, mutta kysyttäessä toiveita pidentää kesto kahdesta tunnista vaikka puolella tai jopa tunnilla, moni vanhempi kannatti ehdotusta. Tämä mahdollistaisi kiireettömämmän käynnin uimahallissa tai aikataulujen sopiessa myös elokuvaan menemisen. LapsiArkissa tarjottava iltapala sai tässä kohdin paljon kiitosta, koska se mahdollistaa iltatoimien suorittamisen nopeammassa tahdissa kotona, kun enää ei tarvitse miettiä syömisiä.

Yksi kehitysidea, joka sai useamman maininnan, oli lapsille järjestettävä sururyhmä. Tämä toive esitettiin nimenomaan leskiäitien osalta, sillä he kokivat sururyhmän ja tunteiden käsittelyn tärkeiksi ja he mieluummin luottivat tehtävän asiansa osaaville seurakunnan työntekijöille. Vanhemmat kokivat, ettei heillä itsellään ollut osaamista tai voimavaroja puhua lapsilleen vaikeista tunteista. Toinen ehdotus, jota useampi äiti toivoi, olivat erilaiset hemmotteluhoidot, joita voitaisiin järjestää LapsiArkin aikana. Esimerkiksi pää-, jalka- tai niska-hartiahieronta olisi sellainen, joka olisi helppo järjestää seurakunnan tiloissa ja paikalle varmasti saataisiin paikallinen yrittäjä, joka voisi antaa ryhmälle hieman normaalia edullisemman hinnan.

5.7 Työntekijöiden kehitysideat

LapsiArkin tapauksessa tärkeintä on saada tietää nimenomaan kohderyhmän toiveet, mutta haastatteluissa seurakunnan työntekijöiden sekä vapaaehtoisten kanssa tahdoin kysyä samaa myös heiltä.

KUVA 3. Työntekijöiden ja vapaaehtoisten yleisimmät kehitysehdotukset LapsiArkki-toiminnalle

Myös seurakunnan työntekijät ja vapaaehtoiset nostivat esille toiveen saada lisää miesohjaajia mukaan. Ylipäättään ylimääräisten lastenhoitajien tarve ja reservin lisääminen oli yksi yleisimmistä kehitysehdotuksista. Haastatteluissa otettiin esille esimerkiksi mahdollisuus kutsua mukaan isosia, sosiaalian opiskelijoita, eläkeläisiä sekä muita vapaaehtoisia, jotta jokaisella kerralla olisi riittävän paljon lastenhoitajia, eikä olisi tarvetta rajata osallistujamäärää. Toisaalta, kun lapsia on paljon, niin korostuvat toiveet sille, että lapsia voisi hieman jaotella ikäryhmittäin. Pienille lapsille voisi järjestää vaikka muovailua sillä aikaa, kun isommat lapset voisivat leikkiä omia leikkejään erillisessä tilassa. Tällä tavoin saavutettaisiin rauhallisempi ilmapiiri ja tasapainotettaisiin ohjaajien roolia.

Esille nousi myös työsuunnittelu ja ennakointi, eli esitettiin toiveita siitä, että omat työ- sekä vapaaehtoistyövuorot olisi tiedossa hyvissä ajoin. Tämä helpottaa ajan- käytön suunnittelua sekä vapauttaa tehoja muihin tehtäviin, kun ei ole epätietoisuutta omasta työvuorosta. Eri asia on poikkeustilanteet, kuten sairastapaus, joita ei luonnollisesti pysty ennakoimaan. Vapaaehtoisten keskuudessa asia tuli myös esille, ja toiveissa olisi tietää koko kauden omat työvuorot mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Selkeällä vastuunjaolla puolestaan tarkoitettiin sitä, että toimintakerralle olisi sovittuna niin sanottuna vastuuhenkilöt seurakunnan työntekijöistä. Vapaaehtoiset kokivat mielekkyyden tehtävien suorittamiseen tulevan siitä, että heillä ei ollut päävastuuta vaan he pystyivät luottamaan tässä asiassa työntekijöihin. Konkreettisena esimerkkinä vastuuasioihin mainittiin tilojen tarkistaminen ja ovien lukitseminen toimintakerran jälkeen.

6 MALLINNOS LAPSIARKIN MENESTYSTEKIJÖISTÄ

Jukka Ala-Mutka kuvailee teoksessaan *Strategiamalli* (2000) *toimintamallia* yksinkertaisesti mallinnetuksi tavaksi toimia. Strategialogiikka määrittää yläkäsitteet toiminnan tavoitteiksi, mutta toimintamalli sisältää sarjan yksinkertaisia, toimivaksi havaittuja sääntöjä ja suosituksia, joita seuraamalla päästään optimaalisiin tuloksiin. Tätä liiketoiminnan puolelta lainattua terminologiaa voidaan suoraan lainata kolmannen sektorin toimijoihin. Lopputuloksena molemmissa toivotaan olevan tavoitteensa täyttävä toiminta. (Ala-Mutka 2000, 180–181.) Tässä kappaleessa on listattu merkittävässä asemassa olevat tekijät LapsiArkin menestyssekkäälle toiminnalle. Mallintamisen osa-alueet saattavat joskus tuntua jopa itsestäänselvyyksiltä, mutta silti niiden huomioimiseen ei käytetä tarpeeksi panostusta. On myös tärkeää, että kaikki osalliset ymmärtävät toimintamallin osat samalla tavoin. Kun työyhteisön jäsenet yhdessä kehittävät ja arvioivat työnsä onnistumista, niin yhteisillä mittareilla on helppo analysoida työn tavoitteiden täyttymistä. (Leppänen 2000, 46–49.)

6.1 Onnistunut tiedottaminen

LapsiArkin toimintaan Imatralla 2017 osallistuneet vanhemmat kokivat löytäneensä tiedon toiminnan aloittamisesta helposti ja lukuisien eri kanavien kautta. Tiedottamisella on iso merkitys, että tavoitetaan juuri oikea kohderyhmä. Tiedottamisen onnistumisen edellytyksiä ovat hyvä suunnittelu, aikataulutus, sisällön informatiivisuus ja seuranta. Tiedottamista varten on oltava vastuuhenkilö toteuttamista varten sekä toimintasuunnitelma, joka vastaa kysymyksiin, että mistä asiasta halutaan kertoa, keitä tarvitsee tavoittaa sekä mitkä ovat oikeat mediat ja milloin. Seurannalla todennetaan, että onko suunnitelma ollut onnistunut. (Kansallinen Sivistysliitto 2017.)

LapsiArkin tiedotuksessa oli tavoitettu kohderyhmään kuuluneita vanhempia yhteensä kahdeksan eri kanavan kautta. Käytössä oli ollut niin perinteistä printtimediaa kuin useampaa sosiaalisen median kanavaa. Monet haastatelluista olivat

kuulleet LapsiArkin aloittamisesta vertaisryhmissä tai lastensa päivähoidon tarjoajalta. Ilmoitustaulujen mainokset olivat herättäneet kiinnostuksen neuvolassa. Monipuoliset kanavat mahdollistavat erilaisten mediankäyttäjien tiedonsaannin.

6.2 Osallistaminen suunnitteluun

Osaltaan termi osallistaminen on saattanut kärsiä inflaation, koska se on niin yleisesti käytetty monessa yhteydessä. Asiakkaiden, tässä yhteydessä kohderyhmän vanhempien, on kuitenkin todella tärkeätä päästä osalliseksi toiminnan suunnitteluun jo alkuvaiheessa. LEAPS-projekti, joka on Aalto-Yliopiston, Tampereen Teknillisen Yliopiston ja TEKESin yhteinen, on koonnut Tuotteistaminen käsikirjan, joka käsittelee laajasti myös osallistamisen merkityksellisyyttä tuoreella tavalla. Siinä korostetaan asiakkaiden mukaan tuomista mahdollisimman varhain, sekä riittävän motivoinnin suunnittelua, jotta oikeasti tavoitetaan kohderyhmä.

Tärkeää osallistamisessa on myös aktiivinen ohjaaminen, jotta aidosti saadaan kerättyä tarvittavaa tietoa toimintaan kohdistuvista toiveista, odotuksista ja tavoitteista. Luottamuksellisen ilmapiirin luominen on olennaista, koska suurin osa osallistujista ei tunne toisiaan entuudestaan. ”Palvelun kehitystyö on mielekkäämpää asiakkaalle, jos asiakas kokee, että palvelun tarjoaja arvostaa hänen apuaan”, todetaan Tuotteistaminen-käsikirjassa. Tämä toteutui LapsiArkin suunnitteluvaiheessa, koska siihen osallistuneet haastateltavat kertoivat kokeneensa panoksensa arvokkaaksi ja se oli myös sanoitettu suoraan. Asiakkaan tulee käsikirjan mukaisesti myös voida todeta loppupalvelusta, että siinä näkyy hänen mielipiteensä. Myös tämä toteutui LapsiArkin suunnittelussa, kun haastateltavat kehuivat toiminnan olevan aivan ”heidän näköistään” ja omista tarpeistaan kehitettyä.

6.3 Lapsilähtöisyys

Haastatteluaineiston perusteella voi päätellä, että yhden vanhemman perheissä lasten hyvinvointi on ensisijaista. Tämän vuoksi LapsiArkin toiminnassa on tärkeää huomioida lasten viihtyminen, ja positiivinen asennoituminen LapsiArkin toimintaan kohtaan. Hyvä esimerkki on vanhempien brändääminen LapsiArkki lasten omaksi harrastukseksi, kivaksi kerhoksi, jonne lapset saavat mennä. Lapsia ei tahdota pakottaa toimintaan mukaan, vaan sen tulee olla mieleistä ja riittävän vapaamuotoista, lapsilähtöistä.

Lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan pedagogista suuntausta, jossa kasvatustyötä toteutetaan lapsen näkökulma huomioiden. Lapsilähtöisyys ohjaa kaikkea käytännön toimintaa. Lapsilähtöisyyden käsitettä kuvaa hyvin määritelmä, jonka mukaan jokaisen lapsen yksilöllisyyttä pitää kunnioittaa ja pyrkiä toteuttamaan lapsen tarpeita vastaavaa kasvatusta. Kaikki lapset tulisi kohdata yksilöinä, ei osana lapsiryhmää. (Kalliala 2008, 19–22.)

LapsiArkin toiminnassa tämä tarkoittaa riittävää määrää ohjaavia aikuisia, jotta lapsi pystyy kertomaan tarpeistaan, sekä pienryhmätyöskentelyä ikäryhmittäin. Lasten viireystaso sekä omat toiveet huomioidaan, ja kaikki järjestetty toiminta on vapaaehtoista. Sovituista ohjelmista voidaan joustaa, ja aikataulua muokata tarpeiden mukaan. Lapsilähtöisyys korostui myös vapaaehtoisten haastatteluaineistossa, kun vapaaehtoiset korostivat tärkeimpänä tehtävänä olevan lasten kuuntelun, sylin tarjoamisen ja läsnäolon.

6.4 Toiminnan maksuttomuus

Kaikella on kulunsa, mutta kaikelle ei voida asettaa hintaa, toteaa Bob Miller liiketoiminnan hinnoitteluprosesseja koskevassa teoksessa *The Consumer...or else!* (2004, 140). Tämä on totta myös LapsiArkin tapauksessa. Vaikka toiminnan järjestäminen vaatii kiinteitä kuluja kiinteistöjen ylläpidon muodossa, ja henkilöstön työkuluissa, ei palvelulle ole mahdollista määrittää hintaa.

Haastatteluissa tuli moneen otteeseen esille, että maksuttomuus on yksi olennaisimmista tekijöistä madaltaa osallistujien kynnystä. Nimellinenkin kulukorvaus koetaan usein syyksi, jonka vuoksi palvelua ei hyödynnetä. Monet haastatelluista ovat taloudellisesti haastavassa tilanteessa, ja jättäisivät LapsiArkin toiminnan hyödyntämättä, jos se ei olisi täysin maksutonta. Lapsiperheissä löytyy monia kohteita rahalle, eikä vanhemman omaa hyvinvointia tule useinkaan priorisoida. Seurakunta eroaa kaupallisista toimijoista juuri maksuttomien palveluiden vuoksi, ja sillä vaikuttaa olevan iso merkitys sille, että palveluiden käyttäjät valikoituvat tarpeensa eivätkä taloudellisen maksukyvyn mukaan.

On tärkeää, että myös projektipäällikkö Päivi Malmivaara muistuttaa, että rahallisesti LapsiArkin toiminta ei vaadi isoa panostusta. Iltapalaa tai muuta sellaista voidaan tarjota lapsille, mutta ne ovat normaaleja seurakunnan toimintamenoja. Enemmänkin vaaditaan työaikajärjestelyä, Malmivaara selittää haastattelussaan. (Haikala 2018.)

6.5 Toiminnan säännöllisyys

Puhuttaessa terveellisistä elämäntavoista, korostetaan aina liikunnan ja ruokailujen säännöllisyyttä. Säännöllisyys luo rakennetta, tervettä rutiinia ja ennakoitavuutta muuten ehkä alati muuttuvassa maailmassa. LapsiArkin kohderyhmää haastateltaessa yksi eniten mainittu sana oli säännöllisyys. Viikoittainen, aina samana päivänä ja samaan kellonaikaan toistuva LapsiArkki oli vastaosalle korostetun tärkeä asia. Säännöllinen toiminta auttoi ajankäytön suunnittelussa, säännöllisen harrastuksen ylläpitämisessä sekä selkeytti viikkorytmiä myös lasten näkökulmasta. Vanhempien mielestä on tärkeää, että on olemassa pysyviä elementtejä, jotka säilyvät kauden kerrallaan samanlaisina, sillä muistettavaa on muutenkin paljon.

Vaikka toiveita mahdollisesta satunnaisena viikonloppuna järjestettävästä LapsiArkista esitettiin, niin kaikista suurin merkitys oman jaksamisen kannalta oli juuri säännöllinen toiminta. Se auttoi myös henkistä väsymystä kohdattaessa, koska pystyi aina kääntämään katseensa seuraavaan, odotettuun LapsiArkkiin.

Haastateltavat kokivat viikoittaisen toiminnan sopivaksi, sillä pidempi väli, vaikka kaksi viikkoa, olisi koettu liian pitkäksi sekä lasten että vanhempien mielestä. Useammin järjestettävään LapsiArkkiin ei ollut tarvetta.

7 ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tekeminen oli pitkä ja vaiheikas prosessi. Itse aihe oli mielenkiintoa herättävä jo aivan alussa, ja koin LapsiArkin vastaavan juuri siihen tarpeeseen, joka nousee yhden vanhemman perheiltä itseltään. Osallistuessani yhteen ensimmäisistä informaatiotilaisuuksista ja huomatessani hyvin vähäisen osallistumisen jätin mietityttämään, mikä määrittää vastaavanlaisen toiminnan menestyksen. Perehtyessäni Imatran seurakunnan toimintaan ja LapsiArkki-hankkeen aloittamiseen, huomasin monia seikkoja, jotka puhuivat sen puolesta, että jotain oli todellakin tehty oikein, kun sekä kohderyhmä että työntekijät olivat sitoutuneita ja innostuneita.

Suorittamani haastattelut vahvistivat käsityksiäni yhdenmielisistä ajatuksista mikä saa uuden toimintamallin jalkautettua tehokkaasti. Alun perin haastatteluiden tarkoituksena oli myös kerätä kritiikkiä ja rohkeitakin kehitysehdotuksia toiminnalle, mutta tämän huomasin jäävän lähes toteutumatta jo muutaman haastattelun jälkeen. Toimintaan osallistuneet vanhemmat olivat olleet valtaosin itsekin suunnittelemassa sisältöä, joten he olivat täydellisen tyytyväisiä ja todella kiitollisia toiminnasta kokonaisuutena. Muutoksia, lisäyksiä tai kehitysehdotuksia tuli muutamia, ja nekin vain monen toistetun kysymyksen seurauksena.

Imatran seurakunnassa toteutuneen LapsiArkki-hankkeen perusteella voidaan todeta, että työ on tärkeää ja merkityksellistä yksinhuoltajien jaksamisen kannalta. Jokainen haastatelluista korosti säännöllisen ”henkireiän” arvoa ja sitä, että ilman LapsiArkkia heillä ei olisi ollut mitään mahdollisuutta omaan aikaan viikoittain. Tunteiden voimakkuus oli jopa yllättävää, sillä asiaan perehtymätön saattaisi sortua aliarvioimaan muutaman tunnin vaikutusta perheen jaksamiseen. Tahdon kuitenkin korostaa, että lähdin tekemään tutkimusta ilman ennakko-odotuksia tai valmiita ajatuksia toiminnan merkittävydestä. Nämä painotukset kasvoivat työn tekemisen edistyessä.

Prosessin aikana vakuutuin siitä, että LapsiArkki-hanke on saavuttanut hyvin tavoitteensa, jotka mainitsin jo aivan työni alussa. Tärkeimmät tavoitteet olivat yksinhuoltajien parempi jaksaminen arjessa vanhempina sekä osallistaminen vertaistoiminnan avulla. Haastatellut kehuivat olevansa LapsiArkin ansiosta energisempiä, kärsivällisempiä ja innostuneempia lastensa kanssa. Lisäksi he kokivat tulleen kuulluiksi suunnitellessaan LapsiArkin toimintaa ja sisältöjä. Tämä vastasi hyvin aiemmin työssä määrittelemääni osallisuuden tärkeyteen.

Tiedostan, että opinnäytetyössä kuuluu painotetusti haastateltujen yksinhuoltajavanhempien mielipiteet, mutta tämä oli tietoinen valinta. Seurakunnan työntekijöiden sekä vapaaehtoisten haastatteluaineistojen tarkoituksena oli rikastuttaa näkemyksiä sekä saada tietoa siitä, tukevatko työntekijöiden tavoitteet ja ajatukset vanhempien vastaavia. Mielestäni on mielenkiintoista peilata niitä vastakkain, ja kuten tuloksista kävikin ilmi, kaikki osapuolet kokivat asioiden tärkeyden melkein pä identtisesti. Näkökulmia oli useampia, mutta ne vahvistivat toisiaan.

Avainsanat vastaavanlaisen toiminnan menestyksekkääseen vauhtiin saamiseen vaikuttavat selviltä: kohderyhmän varhainen osallistaminen ja toiminnan suunnitteluun mukaan tuominen, oman näköinen ohjelma ja toteutus, monipuolinen ja pohdittu tiedottaminen, lapsilähtöisyys, toiminnan maksuttomuus sekä säännöllisyys. Näillä oikein toteutetuilla askelmerkeillä saadaan aikaan tyytyväisiä, sitoutuneita ja kiitollisia asiakkaita, työnsä arvokkaana ja motivoivana näkeviä työntekijöitä sekä innostuneita vapaaehtoisia. Imatran seurakunnan LapsiArkki-hankkeen toimeenpanemisesta on voinut oppia monia tärkeitä asioita, jotka auttavat vastaavanlaisia uusien hankkeiden alulle saattamisia.

LÄHTEET

- Accountor Enterprises 2017. Lisääarvoa bisnekseen liiketoiminta-alustalla – miksi ja miten? Viitattu 14.12.2017. <https://www.accountorenterprise.fi/toimintamallien-ja-liiketoiminnan-innovointi/>
- Ala-Mutka, Jukka 2008. Strategiamalli. Helsinki: Talentum.
- Alasalmi, Päivi 2011. Loistava yksinhuoltajuus. Juva: Gummerus.
- Haapala, Ritva 2017. Supercell-miljonäärien säätiöltä rahaa myös Imatralle – uusi toiminta tukee yksinhuoltajien jaksamista. Imatralainen. Viitattu 7.5.2017. <http://www.imatralainen.fi/artikkeli/478702-supercell-miljo-naarien-saatiolta-rahaa-mynos-imatralle-uusi-toiminta-tukee>
- Haataja, Anita 2009. Kuka on yksinhuoltaja? Yksinhuoltajien määrä ja profiili eri aineistojen valossa. Teoksessa Katja Forssen, Anita Haataja ja Mia Hakovirta (toim). 2009. Yksinhuoltajuus Suomessa. Helsinki: Väestöliitto.
- Haikala, Topias 2018. "Tällaiselle on tarvetta" – yksinhuoltajia tukeva Lapsiarkki-hanke on levinnyt jo 25 seurakuntaan. Viitattu 6.1.2018. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/tallaiselle-on-tarvetta-yksinhuoltajia-tukeva-lapsiarkki-hanke-on-levinnyt-jo-25-seurakuntaan>
- Helin, Matti; Hiilamo, Heikki & Jokela, Ulla 2010. Diakoniatyö asiakkaan palveluksessa. Helsinki: Edita.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Holländer Ann-Mari, Lindfors Helena, Metsätähti Sinikka, Nummela Irene, Ojell Raija & Seppänen Arja 2009. Minäkö perhetyöntekijä? Suuntaviivoja perhelähtöisen työotteen vahvistamiseen seurakunnassa. Helsinki: Perheasiat.
- Juusela, Pauli 2017. Supercell-miljonäärien säätiö tukee kirkon hanketta. Kirkko ja kaupunki. Viitattu 14.2.2017. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/supercell-miljonaarien-saatio-tukee-kirkon-hanket-1>

- Järvinen, Ritva; Lankinen, Aila; Taajamo, Terhi; Veistilä, Minna & Virolainen, Arja 2012. Perheen Parhaaksi, Perhetyön arkea. Helsinki: Edita
- Kalliala, Marjatta 2008. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki: Yliopistopaino.
- Kansallinen Sivistysliitto 2017. Viestinnän suunnittelu. Viitattu 6.12.2017
<http://www.kansio.fi/jarjestotoiminnan-kasikirja/yhdistysjohdon-opas/viestinta/viestinnan-suunnittelu/>
- Kirkkohallitus 2017a. Sakasti. LapsiArkki – apua yksinhuoltajaperheiden arkeen. Viitattu 13.2.2017 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3AA09A>
- Kirkkohallitus 2017b. Sakasti. Mitä on diakonia. Viitattu 18.12.2017. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content43EA4D>
- Kirkkohallitus 2017c. Sakasti. Miten diakonia toteutuu. Viitattu 18.12.2017. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=Content3AFE4B>
- Krok, Suvi 2009. Hyviä äitejä ja arjen pärjääjiä – yksinhuoltaja marginaalissa. Väitöskirja. Sosiaalityön tutkimuksen laitos. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>
- LapsiArkki 2017. Usein kysyttyä. Viitattu 22.10.2017. <https://www.lapsiarkki.fi/>
- LEAPS 2017. palvelun tuotteistaminen. Viitattu 3.12.2017 http://palveluntuotteistaminen.fi/?page_id=113
- Leppänen, Anneli 2000. Työprosessin mallintaminen – tukemaan työn ja osaamisen kehittymistä. Helsinki: Työterveyslaitos.
- Malmivaara, Päivi. 2017. LapsiArkki-hankkeen projektipäällikkö. Kirkkohallitus. Henkilökohtainen tiedoksianto 7.3.2017.
- Me-säätiö 2017. Tietoa Me-säätiöstä. Viitattu 13.2.2017. <http://www.mesaatio.fi/tietoa-me-saatiota/>
- Niemelä, Mikko 2009. Yksinhuoltajien kulutus. Teoksessa Katja Forssen, Anita Haataja ja Mia Hakovirta (toim.) 2009. Yksinhuoltajuus Suomessa. Helsinki: Väestöliitto.
- Ringbäck Weitoft, Gunilla 2003. Lone parenting, socioeconomic conditions and severe ill-health. Väitöskirja. Umeå Yliopisto.
- Rättyä, Lea 2009. Diakoniatyö yksilöllisenä ja yhteisöllisenä auttamisena

yhteiskunnallisessa muutoksessa. Väitöskirja. Kuopion Yliopiston julkaisuja 179.

Sauvola, Anu. 2001. Väitöskirja. Oulun Yliopisto. The association between single-parent family background and physical morbidity, mortality, and criminal behaviour in adulthood.

Schuster P. Camille & Dufek F. Donald 2004. The consumer...or else! Consumer centric business paradigms. New York: International business press.

Størksen, Ingunn; Røysamb, Espen; Holmen, Turid. L. & Tambs, Kristian 2006. Adolescent adjustment and well-being: Effects of parental divorce and distress. *Scandinavian Journal of Psychology*, 47, 75–84

Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos Tilastoraportti 11/2015. Suomen virallinen tilasto, Lapsen elatus ja huolto. Viitattu 14.2.2017.

<http://www.yvpl.fi/media/yhden-vanhemman-perheet-tilastoina/>

Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos Hyvinvointi- ja terveyserot 2017. Viitattu 26.12.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.

Wadsworth Jane, Burnell Ionna, Taylor Brent, Butler, Neville 1983. Family type and accidents in preschool children. *Journal of Epidemiology and Community Health* 37: 100–105.

LIITE 1: Haastattelurunko

Imatran seurakunta 23.- 24.8.2017

Taustat

- Kerro itsestäsi (Ikä, lapsien lukumäärä ja iät, työssä/opiskelee/kotona tms.)
- Kerro arjestasi (puolison rooli, ajankäyttö, tukiverkot ym.)

Alkuvaihe ja suunnittelu

- Miten ja mistä kuult LapsiArkista? Olitko mukana suunnitteluvaiheessa?

Toiminta

- Miten LapsiArkki omalla kohdallasi palveli kevääällä? (säännöllisesti, silloin tällöin..)
- Millä mielellä tulit LapsiArkkiin? Entä lapset? Millä mielellä lähdit/lähditte?
- Tuliko LapsiArkin ansiosta jotain lisää arkeen? Jäikö jotain pois?
- Käytännön asiat: ajankohta, viikonpäivä, sijainti, sisältö, hengellisyys lapsille ym

Omakohtaisat kokemukset

- Mikä oli parhainta?
- Mikä voisi olla toisin?
- Onko LapsiArkki tukenut jollain tavalla vanhemmuuttasi?
- Jäisitkö kaipaamaan jotain, jos LapsiArkki-toimintaa ei olisi?
- Oliko itselläsi jokin tavoite, kun lähdit LapsiArkin toimintaan ja täytykö se?
- Mitä teit ajalla, kun lapset olivat hoidossa? Mitä tahtoisit tehdä? Onko aika sopiva?

Toiveita toiminnan kehittämiseen

- Mitä toivoisit toiminnalta, jos kaikki olisi mahdollista?
- Kenelle LapsiArkki on mielestäsi tarkoitettu?
- Kerro omin sanoin kehittämisideoita

Edellä mainittujen lisäksi työntekijöiltä ja vapaaehtoisilta kysyttiin seuraavia kysymyksiä:

- Mikä sain innostumaan lähtemään LapsiArkin toimintaan?
- Miten sopii srk:n strategiaan?
- Minkälainen oli toiminnan kehittämisprosessi? Miten tavoititte kohde-ryhmän?
- Toiminnan tavoite?
- Mikä kevään toiminnassa oli parasta?
- Jatkuvuus?

LIITE 2 Suostumus aineiston luovuttamiseksi

Imatran seurakunnan LapsiArkki-toimintaan liittyvät haastattelut toteutetaan 23.-24.8.2017 Imatralla. Haastateltavat antavat allekirjoittamalla suostumuksen haastattelumateriaaliensa käyttöön opinnäytetyötarkoituksessa. Opinnäytetyön tehtävänä ja tavoitteena on kehittää sekä parantaa LapsiArkki-toimintaa. Opinnäytetyö tehdään Helsingin toimipisteen DIAK-ammattikorkeakoulussa, ja sen toteuttajana on Suvi Solanto c32343, sosionomi (AMK)-diakoni-tutkintoa suorittava opiskelija. Työelämätaho opinnäytetyössä on Kirkkohallituksen LapsiArkki-hanke.

Haastateltavien tietoja käytetään viittaamalla heihin ilman henkilötietoja tai nimiä. Oikeat henkilötiedot eivät paljastu missään vaiheessa aineiston käsittelyä. Opinnäyte on valmistuttuaan julkinen ja ladataan Theseus-järjestelmään alkuvuodesta 2018.

Imatralla 23.-24.8.2017

Haastateltavan allekirjoitus

nimen selvennys

LIITE 3: Tutkimuslupa Imatran seurakunnan kirkkoherralta

Saatu tutkimuslupa sähköpostitse 6.6.2017:

Hei!

Hienoa, että Imatran osallistuminen LapsiArkkiin tulee myös tällä tavalla huomioiduksi. Annan mielelläni luvan haastattelututkimukseen, jonka käytännön toteutuksesta kannattaa olla yhteydessä työalajohtaja Pirjo Tiippanaan.

Tervetuloa haastattelemaan.

t. Arto Marttinen

Arto Marttinen
kirkkoherra
Imatran seurakunta
+358405220741
arto.marttinen@evl.fi

Imatran seurakunta
Tainionkoskentie 80, FI-55120 Imatra
www.imatranseurakunta.fi